

Αρχική σελίδα>Νομοθεσία και νομολογία>Επιπτώσεις της έξαρσης της νόσου COVID-19 στον τομέα της δικαιοσύνης

Επιπτώσεις της έξαρσης της νόσου COVID-19 στον τομέα της δικαιοσύνης

Ο κορονοϊός έχει προκαλέσει κρίση η οποία δεν γνωρίζει σύνορα και επηρεάζει όλους τους τομείς της ζωής μας. Η ευρωπαϊκή δικαιοσύνη δεν αποτελεί εν προκειμένω εξαίρεση.

Η παρούσα σελίδα αποσκοπεί στην επισκόπηση των μέτρων που λαμβάνονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση εξαιτίας της πανδημίας COVID-19 και τα οποία επηρεάζουν το δικαστικό σώμα, τις εθνικές αρχές και τους επαγγελματίες του νομικού κλάδου, αλλά και τις επιχειρήσεις και τους πολίτες.

Δεδομένου ότι η κατάσταση αλλάζει γρήγορα και οι πληροφορίες σχετικά με το θέμα αυτό είναι ακόμη ρευστές, η παρούσα σελίδα θα επικαιροποιείται τακτικά, ώστε να αντικατοπτρίζει τις νέες εξελίξεις.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης δημιούργησε επίσης ιστοσελίδα για τα εθνικά μέτρα που λαμβάνονται στον τομέα της δικαιοσύνης εξαιτίας της πανδημίας COVID-19. Μπορείτε να συμβουλευθείτε τη σελίδα [εδώ](#).

1. Αστικό δίκαιο

Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ) (σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις)

Ενδέχεται να υπάρχουν καταστάσεις στις οποίες οι πολίτες και οι επιχειρήσεις πρέπει να προβούν σε κάποια διαδικαστική πράξη στο πλαίσιο διασυνοριακής υπόθεσης, αλλά δεν μπορούν να το κάνουν λόγω των έκτακτων μέτρων που έχουν ληφθεί σε κράτος μέλος της ΕΕ προκειμένου να αντιμετωπιστεί η εξάπλωση της νόσου COVID-19. Τα μέτρα αυτά ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα:

την πλήρη ή μερική αναστολή των εργασιών των δικαστηρίων και των αρχών τις οποίες ενδεχομένως χρειάζονται οι πολίτες και οι επιχειρήσεις, προσωρινή αδυναμία εξασφάλισης νομικής βοήθειας (του ευεργετήματος της πενίας),

δυσκολία πρόσβασης σε πληροφορίες που παρέχονται υπό κανονικές συνθήκες από τις αρμόδιες αρχές,

άλλα πρακτικά προβλήματα, για παράδειγμα καθυστερήσεις στην εκτέλεση απόφασης σε διασυνοριακό πλαίσιο ή στην επίδοση ή την κοινοποίηση δικαστικού εγγράφου,

προσωρινές προσαρμογές όσον αφορά την επικοινωνία με το κοινό (μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τηλεφώνου ή παραδοσιακού ταχυδρομείου).

Ο κατωτέρω πίνακας παρουσιάζει επισκόπηση των πληροφοριών που παρέχονται από τα σημεία επαφής του ΕΔΔ σχετικά με τα προσωρινά μέτρα που λαμβάνονται στα κράτη μέλη της ΕΕ.

[Συγκριτικός πίνακας - Επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις](#) (977 KB)

Αν χρειάζεστε περισσότερες πληροφορίες, συμβουλευτείτε τις ιστοσελίδες του Υπουργείου Δικαιοσύνης του κράτους μέλους για το οποίο χρειάζεστε πληροφορίες.

ΣΥΝΕΠΙΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19 ΣΤΙΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

Οι προθεσμίες που προβλέπονται στην ενωσιακή νομοθεσία όσον αφορά αστικές δικαστικές και εμπορικές υποθέσεις δεν θίγονται άμεσα από τα ειδικά μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη.

Οι περισσότερες προθεσμίες που διέπονται από το δίκαιο της ΕΕ δεν έχουν άμεσες συνέπειες όταν λήγουν [1], και, στις περισσότερες περιπτώσεις, η λήξη τους δεν έχει άμεσες συνέπειες για τις αρχές, τα δικαστήρια και τους πολίτες, πέραν των ενδεχόμενων καθυστερήσεων που προκύπτουν.

Σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις, οι ενωσιακές πράξεις που καθορίζουν συγκεκριμένες προθεσμίες μπορεί επίσης να προβλέπουν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, εξαιρέσεις [2], οι οποίες θα μπορούσαν να καλύψουν την τρέχουσα έκτακτη κατάσταση, όταν, για παράδειγμα, η λειτουργία των αρχών ή των δικαστηρίων έχει διαταραχθεί σοβαρά ή ακόμη και διακοπεί πλήρως.

Ωστόσο, η παρέλευση άλλων προθεσμιών που προβλέπονται από ενωσιακές πράξεις μπορεί να στερήσει από τους πολίτες ή τα δικαστήρια τη δυνατότητα να προβούν σε διαδικαστικές πράξεις, όπως η άσκηση έφεσης κατά απόφασης, με μη αναστρέψιμες επιπτώσεις στις δικαστικές διαδικασίες [3] και χωρίς η συγκεκριμένη ενωσιακή πράξη να προβλέπει δυνατότητα παράτασης ή παρέκκλισης. Σε περιπτώσεις αυτού του είδους, δεν μπορεί να θεωρηθεί εκ των προτέρων ότι οι περιστάσεις που προέκυψαν από την παρούσα κρίση δικαιολογούν παρέκκλιση από τους εφαρμοστέους ενωσιακούς κανόνες περί προθεσμιών. Ταυτόχρονα, είναι σαφές ότι η κρίση που προκλήθηκε από τη νόσο COVID-19 δημιουργεί μian έκτακτη κατάσταση που θέτει σημαντικές προκλήσεις τόσο για τους πολίτες όσο και για τις αρχές και η οποία μπορεί να δημιουργήσει καταστάσεις στο πλαίσιο των οποίων η τήρηση των υποχρεώσεων που προβλέπονται από το ενωσιακό δίκαιο καθίσταται προσωρινά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερής.

Για τον λόγο αυτόν, η διαφύλαξη της **αποτελεσματικής πρόσβασης στη δικαιοσύνη** θα πρέπει να αποτελεί σημαντικό κριτήριο για την αξιολόγηση των ακόλουθων θεμάτων:

αν και κατά πόσον μια προθεσμία έχει λήξει,

ποιες δικονομικές συνέπειες ενδέχεται να προκύψουν από τη λήξη της.

Για παράδειγμα, οι γενικότεροι περιορισμοί στην κοινωνική ζωή που επηρεάζουν τα δικαστήρια αλλά και τις ταχυδρομικές υπηρεσίες, καθώς επίσης τη δυνατότητα επικοινωνίας με δικηγόρο και τη δυνατότητα σύνταξης υπομνημάτων προς υποβολή σε δικαστήριο, θα μπορούσαν να διακυβεύσουν την πρόσβαση των πολιτών στη δικαιοσύνη. Κατά συνέπεια, και ανάλογα με τις ειδικές περιστάσεις κάθε υπόθεσης, θα μπορούσε να θεωρηθεί δικαιολογημένος ο μη συνυπολογισμός του χρονικού διαστήματος κατά το οποίο διαρκεί η κρίση στις δικονομικές προθεσμίες. Αυτό μπορεί να διαφέρει ανάλογα με την εκάστοτε κατάσταση: αν τα δικαστήρια λειτουργούν κανονικά για επείγουσες υποθέσεις οικογενειακού δικαίου, διότι οι υποθέσεις αυτές έχουν προτεραιότητα, μπορεί κανείς να επιμείνει στην τήρηση των συνήθων προθεσμιών.

Κατά τη σχετική αξιολόγηση, η απόφαση κράτους μέλους για διακοπή προθεσμιών βάσει του εθνικού δικαίου μπορεί να αποτελέσει σημαντικό σημείο αναφοράς (έστω και αν, από νομικής απόψεως, η εν λόγω απόφαση δεν επηρεάζει άμεσα τις προθεσμίες που προβλέπονται από το ενωσιακό δίκαιο), προκειμένου να εξεταστεί αν η αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη εμποδίζεται σε τέτοιο βαθμό ώστε η αναστολή των προθεσμιών να μπορεί επίσης να θεωρηθεί δικαιολογημένη και για τις προθεσμίες που προβλέπονται από το ενωσιακό δίκαιο.

[1] Ειδικότερα, όσον αφορά τη συνεργασία μεταξύ αρχών ή δικαστηρίων, οι προθεσμίες που προβλέπονται, για παράδειγμα, από το άρθρο 6 του κανονισμού 1393/2007/ΕΚ για την αποστολή του αποδεικτικού παραλαβής από την υπηρεσία παραλαβής, ή από το άρθρο 13 παράγραφος 4 της οδηγίας 2003/8/ΕΚ για το ευεργέτημα πενίας.

[2] Βλέπε άρθρο 11 παράγραφος 3 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα ή άρθρο 18 του κανονισμού για την ευρωπαϊκή διαταγή δέσμευσης λογαριασμού.

[3] Για παράδειγμα, το άρθρο 15 παράγραφος 5 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα θέτει προθεσμία 6 εβδομάδων στο δεύτερο δικαστήριο για να κηρύξει εαυτό αρμόδιο (διαφορετικά, το δικαστήριο που έχει επιληφθεί πρώτο εξακολουθεί να ασκεί τη δικαιοδοσία του), το άρθρο 8 του κανονισμού για την επίδοση και την κοινοποίηση πράξεων θέτει στον παραλήπτη προθεσμία μίας εβδομάδας για να αρνηθεί την παραλαβή της πράξης, το

άρθρο 19 παράγραφος 2 του [κανονισμού περί υποχρεώσεων διατροφής](#) ορίζει προθεσμία 45 ημερών για την υποβολή αίτησης ελέγχου της απόφασης περί διατροφής κ.λπ.

Πτωχευτικό δίκαιο (δίκαιο περί αφερεγγυότητας)

Η πανδημία COVID-19 και η διακοπή της λειτουργίας μεγάλων τμημάτων της οικονομίας έχουν οδηγήσει σε δραστική μείωση των ταμειακών ροών των εταιρειών και σε κίνδυνο μαζικών πτωχεύσεων. Στον πίνακα που ακολουθεί παρέχεται επισκόπηση των μέτρων που ελήφθησαν από τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση της κατάστασης αυτής και για την αποτροπή της πτώχευσης βιώσιμων επιχειρήσεων λόγω του προσωρινού αυτού κλυδωνισμού. Τα μέτρα αυτά μπορεί να αφορούν:

το ουσιαστικό πτωχευτικό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της αναστολής της υποχρέωσης (των οφειλετών) και της δυνατότητας (των πιστωτών) να υποβάλουν αίτηση για κήρυξη πτώχευσης ή της αναστολής εκτέλεσης απαιτήσεων ή καταγγελίας συμβάσεων,

το δικονομικό πτωχευτικό δίκαιο, και ειδικότερα τις διατάξεις που αφορούν τη διακοπή δικαστικών διαδικασιών, χρονικών περιόδων και διαφόρων ειδών προθεσμιών, και

πρόσθετα μέτρα που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με καταστάσεις πτώχευσης (αφερεγγυότητας) επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων, όπου αυτό επισημαίνεται από τα κράτη μέλη, των τυχόν ευρύτερων μέτρων που βοηθούν τους επιχειρηματίες να ξεπεράσουν τις οικονομικές δυσχέρειες τις οποίες προκαλεί η πανδημία COVID-19.

[Συγκριτικός πίνακας των μέτρων που ελήφθησαν στα κράτη μέλη στον τομέα του πτωχευτικού δικαίου \(αφερεγγυότητας\) μετά την πανδημία COVID-19](#) (2044 KB)

2. Ποινικό δίκαιο

Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ) (σε ποινικές υποθέσεις)

Πολλά κράτη μέλη έχουν επιβάλει αυστηρούς περιορισμούς για την αποτροπή της διασποράς του κορονοϊού. Τα μέτρα αυτά έχουν επίσης επιπτώσεις στη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις και στην εφαρμογή ενωσιακών νομικών πράξεων.

Η Γραμματεία του ΕΔΔ συγκεντρώνει πληροφορίες σχετικά με τη διεθνή συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις και τις θέτει στη διάθεση των ενδιαφερομένων [στο ειδικό τμήμα COVID-19 του ιστοτόπου του ΕΔΔ](#). Καθώς η πρόσβαση σε ορισμένες πληροφορίες είναι περιορισμένη, επικοινωνήστε με το εθνικό σας σημείο επαφής ή με τη Γραμματεία του ΕΔΔ για να ζητήσετε τα στοιχεία αυτά.

Ομάδα συντονισμού για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης

Η κρίση που προκλήθηκε από τη νόσο COVID-19 έχει άμεσο αντίκτυπο στη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, π.χ. στις διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Κατά τη διάρκεια της τρέχουσας κρίσης, υπάρχει ανάγκη για ταχεία και αποδοτική ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών στον ευαίσθητο τομέα των διαδικασιών παράδοσης. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με την [Eurojust](#), το [ΕΔΔ \(σε ποινικές υποθέσεις\)](#) και τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου, συγκρότησε ομάδα συντονισμού για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης. Αυτή η ομάδα μπορεί επίσης να είναι χρήσιμη και σε άλλες καταστάσεις στις οποίες απαιτείται ταχεία ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών, για παράδειγμα για την εκτέλεση αποφάσεων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν άμεσο αντίκτυπο στην ομαλή λειτουργία του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Δικονομικά δικαιώματα των υπόπτων και των κατηγορουμένων

Η πανδημία COVID-19 έχει επίσης αντίκτυπο στην άσκηση των δικονομικών δικαιωμάτων των υπόπτων και των κατηγορουμένων. Η άμεση επικοινωνία με δικηγόρους, διερμηνείς ή τρίτα πρόσωπα (όταν οι ύποπτοι ή οι κατηγορούμενοι τελούν υπό κράτηση) είναι πιο δύσκολη.

Ενθαρρύνεται η χρήση ηχοδιασκέψεων και βιντεοδιασκέψεων ή άλλων εργαλείων επικοινωνίας εξ αποστάσεως. Επιπλέον, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα ασφαλείας, όπως η τοποθέτηση προστατευτικών υαλοπετασμάτων στα αστυνομικά τμήματα ή στα καταστήματα κράτησης, προκειμένου να καταστεί δυνατή η άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο ή του δικαιώματος σε διερμηνέα.

Επίσης, κατά τη διάρκεια της κρίσης που έχει προκληθεί από τη νόσο COVID-19 πρέπει να γίνονται σεβαστά τα δικονομικά δικαιώματα των υπόπτων και των κατηγορουμένων, ώστε να διασφαλίζεται το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη. Οι περιορισμένες παρεκκλίσεις που προβλέπονται από τις οδηγίες, σε περιπτώσεις επιτακτικής ανάγκης, θα πρέπει να ερμηνεύονται περιοριστικά (συσταλτικά) από τις αρμόδιες αρχές και να μη χρησιμοποιούνται σε μεγάλη κλίμακα.

Θύματα αξιόπινων πράξεων — υποστήριξη και προστασία κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19

Σύμφωνα με [την οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων](#), τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν σε όλα τα θύματα αξιόπινων πράξεων (θύματα της εγκληματικότητας, κατά την οδηγία) πρόσβαση σε γενικές και σε εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης, που έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα, παρέχονται δωρεάν και ανταποκρίνονται στις ατομικές ανάγκες των θυμάτων. Η πρόσβαση σε υποστήριξη και προστασία που ανταποκρίνεται στις ειδικές ανάγκες των θυμάτων θα πρέπει να είναι διαθέσιμη σε κάθε περίπτωση. Η απαίτηση αυτή περιλαμβάνει επίσης την ειδική κατάσταση που έχει προκύψει κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19.

[Προστασία και υποστήριξη των θυμάτων αξιόπινων πράξεων κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19](#) (545 KB)

[Επιλογή καλών πρακτικών των κρατών μελών - Προστασία και υποστήριξη των θυμάτων αξιόπινων πράξεων κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19](#)

 (812 KB)

Θύματα ενδοοικογενειακής βίας

Η κατάσταση των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας επιδεινώνεται ιδιαίτερα από την κοινωνική αποστασιοποίηση και την απομόνωση σε περιόδους εγκλεισμού. Τα άτομα με βίαιο σύντροφο και τα παιδιά με βίαιους γονείς είναι, αφενός, πιο εκτεθειμένα σε εξαναγκαστικό έλεγχο, βία και παραμέληση και, αφετέρου, η πρόσβασή τους σε υποστήριξη και προστασία είναι πιο περιορισμένη.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να λαμβάνουν ειδικά μέτρα υποστήριξης και προστασίας των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας στο πλαίσιο των **εθνικών τους σχεδίων έκτακτης ανάγκης για τη νόσο COVID-19**. Ειδικότερα, είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί η αποτελεσματική πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης, τόσο με ηλεκτρονικά μέσα όσο και διά ζώσης, συμπεριλαμβανομένης της ψυχολογικής βοήθειας και άλλων κοινωνικών υπηρεσιών. Τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας θα πρέπει, ειδικότερα, να έχουν πρόσβαση σε κέντρα υποδοχής (ξενώνες), ψυχολογική βοήθεια, μετατραυματική υποστήριξη και συμβουλευτικές υπηρεσίες. Οι εθνικές αρχές επιβολής του νόμου θα πρέπει επίσης να επαγρυπνούν ιδιαίτερα για τις καταγεγραμμένες και τις νέες υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας. Είναι επίσης ζωτικής σημασίας να εξασφαλιστεί η σωματική προστασία των θυμάτων.

Οι [ειδικές ανά χώρα σελίδες της διαδικτυακής πύλης της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης](#) παρέχουν γενικές πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο οργάνωσης της υποστήριξης και της προστασίας των θυμάτων στα επιμέρους κράτη μέλη.

Αρκετοί φορείς (στους οποίους συμπεριλαμβάνονται οργανισμοί της ΕΕ και οργανώσεις υποστήριξης) παρέχουν πρακτικές πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο διασφάλισης της υποστήριξης και της προστασίας των θυμάτων κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19:

Πληροφορίες σχετικά με τις πλησιέστερες υπηρεσίες υποστήριξης για θύματα ενδοοικογενειακής βίας διατίθενται [εδώ](#) [από την οργάνωση Women Against Violence Europe (Γυναίκες της Ευρώπης ενάντια στη βία)].

Πληροφορίες σχετικά με τις εθνικές τηλεφωνικές γραμμές επείγουσας βοήθειας για γυναίκες διατίθενται [εδώ](#) (από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων).

Πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο δημιουργίας μιας υπηρεσίας εξ αποστάσεως στήριξης και παροχής συμβουλών σε θύματα ενδοοικογενειακής βίας

διατίθενται στον [ιστότοπο του δικτύου Victim Support Europe](#).

Ο **Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων** εξέδωσε δελτίο σχετικά με τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στα θεμελιώδη δικαιώματα. Το δελτίο αυτό περιλαμβάνει παραδείγματα ορθών πρακτικών από διάφορα κράτη σχετικά με τον τρόπο διασφάλισης της υποστήριξης και της προστασίας των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας.

Ο **Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας** έχει επίσης εκπονήσει ένα σύνολο συμβουλών για την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας κατά τη διάρκεια μιας πανδημίας.

Θύματα κυβερνοεγκλήματος

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, η πανδημία COVID-19

προσφέρει στους εγκληματίες νέες ευκαιρίες να εκμεταλλευτούν, προς όφελός τους, τους φόβους και τις συνθήκες εργασίας των πολιτών. Ο αριθμός των κυβερνοεπιθέσεων είναι σημαντικός και αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω. Καθώς αρκετοί πολίτες τηλεργάζονται από το σπίτι τους, πολλαπλασιάστηκαν οι **δυνατότητες των κυβερνοεγκληματιών να εκμεταλλεύονται τις ευκαιρίες και τα τρωτά σημεία.**

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εκπονήσει **συμβουλές πρόληψης και ευαισθητοποίησης** για να βοηθήσει το ευρύ κοινό να κινείται με ασφάλεια στον κυβερνοχώρο. Σ' αυτούς τους καιρούς αυξημένων κινδύνων, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να γίνεται χρήση του γονικού ελέγχου για την επιτήρηση της διαδικτυακής δραστηριότητας των παιδιών, να ασφαρίζονται οι ηλεκτρονικές συσκευές με κωδικούς πρόσβασης, PIN ή βιομετρικές πληροφορίες και να αγοράζονται προϊόντα από αξιόπιστους διαδικτυακούς πωλητές (μετά από έλεγχο των ατομικών αξιολογήσεων του καθενός).

Περισσότερες πληροφορίες για την ασφάλεια στο διαδίκτυο μπορείτε να βρείτε [εδώ](#).

Θύματα εγκλημάτων μίσους

Ο **Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων** αναφέρει ότι στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ παρατηρείται αύξηση των **περιστατικών ρατσισμού, ξενοφοβίας και μισαλλοδοξίας** που έχουν στόχο ορισμένες εθνικές ή εθνοτικές κοινότητες και συνδέονται με την πανδημία COVID-19.

Οι προσπάθειες των κρατών μελών όσον αφορά τα θύματα εγκλημάτων μίσους θα πρέπει να αποσκοπούν στην ενθάρρυνση της καταγγελίας των εγκλημάτων μίσους, στη βελτίωση της ενδελεχούς διερεύνησης των κινήτρων που πηγάζουν από προκαταλήψεις και στην παροχή στήριξης στα θύματα αυτά.

Κατάσταση στις φυλακές

Λόγω της πανδημίας COVID-19, οι εθνικές σωφρονιστικές διοικήσεις υφίστανται πίεση για να περιορίσουν τις επιπτώσεις του ιού στο κλειστό και ευάλωτο περιβάλλον των φυλακών. Τα μέτρα για την αποτροπή της διασποράς του ιού περιλαμβάνουν την προσωρινή αναστολή όλων των οικογενειακών επισκέψεων και των δραστηριοτήτων με εκτός των φυλακών άτομα, όπως ο αθλητισμός και η επαγγελματική κατάρτιση.

Τόσο το προσωπικό όσο και οι κρατούμενοι ανησυχούν για την υγεία τους. Οι κρατούμενοι υποφέρουν από την έλλειψη δραστηριοτήτων και επισκέψεων, πράγμα που δυσχεραίνει την επιδίωξη να παραμείνει ακμαίο το ηθικό του προσωπικού και να αποτραπεί η εκδήλωση ταραχών από τους κρατούμενους. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη τα οποία αντιμετωπίζουν υψηλά ποσοστά υπερπληθυσμού στις φυλακές είναι αναγκασμένα να λάβουν δύσκολες αποφάσεις για πιθανή πρόωρη απόλυση κρατουμένων.

Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν επίσης αναβάλει όλες τις μεταφορές κρατουμένων βάσει της απόφασης-πλαίσιο 2008/909/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2008.

Η Επιτροπή έχει ως στόχο να στηρίξει τα κράτη μέλη στις προσπάθειες που καταβάλλουν για την αντιμετώπιση της κατάστασης στις φυλακές, διευκολύνοντας την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών.

Για τον σκοπό αυτόν, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να συμβουλευτούν τον κατάλογο των παρακάτω χρήσιμων ιστοτόπων που περιέχουν στοιχεία σχετικά με το ζήτημα της νόσου COVID-19 στις φυλακές στα διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ:

Η Ευρωπαϊκή Οργάνωση Φυλακών και Σωφρονιστικών Υπηρεσιών (EuroPris), η οποία συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, διαθέτει ειδική σελίδα σχετικά με

[τα μέτρα που λαμβάνονται στις ευρωπαϊκές φυλακές λόγω της κρίσης που προκλήθηκε από τη νόσο COVID-19.](#)

Στα τέλη Μαρτίου 2020 η EuroPris εγκαίνιασε ομάδα αλληλογραφίας, στην οποία συμμετέχουν εμπειρογνώμονες (επί του παρόντος συνολικά 84 άτομα) που ανταλλάσσουν σε καθημερινή βάση επικαιροποιημένα στοιχεία για όλες τις υποβαλλόμενες ερωτήσεις και τις αντίστοιχες απαντήσεις.

Στον ιστότοπο της οργάνωσης είναι επίσης διαθέσιμες καθημερινές επικαιροποιήσεις ([Daily updates](#)).

Η επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT)

δημοσίευσε [δήλωση αρχών](#) σχετικά με τη μεταχείριση των ατόμων που στερούνται την ελευθερία τους στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19.

Η ομάδα εργασίας του Συμβουλίου Ποινικής Συνεργασίας του Συμβουλίου της Ευρώπης (PC-CP WG) δημοσίευσε δήλωση σχετικά με τη νόσο COVID-19, στα [αγγλικά](#) και στα [γαλλικά](#).

Περισσότερες πληροφορίες για τη νόσο COVID-19, τις φυλακές και την αναστολή εκτέλεσης των ποινών ή την υπό όρο απόλυση των κρατουμένων διατίθενται στον [ιστότοπο του Συμβουλίου της Ευρώπης](#), συμπεριλαμβανομένων των πλέον πρόσφατων *Statistiques Penales Annuelles du Conseil de l'Europe (SPACE)* για το 2019.

Η IPS Innovative Prison Systems εξέδωσε έναν βασικό οδηγό για το θέμα αυτό με τίτλο **COVID-19 Pandemic Response Fighting the invisible threat in prisons**, *A Guide for Decision-Makers on Worldwide Practices and Recommendations* (Απάντηση στην πανδημία COVID-19: Καταπολέμηση της αόρατης απειλής στις φυλακές - Οδηγός για τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων σχετικά με πρακτικές και συστάσεις σε παγκόσμιο επίπεδο), των *Joana Aróstolo, Rita Martins και Pedro das Neves*.

Η υποεπιτροπή του ΟΗΕ για την πρόληψη των βασανιστηρίων (SPT):

Κατά την τελευταία της σύνοδο του Φεβρουαρίου, η SPT [εξέδωσε συμβουλευτικό έγγραφο](#) προς τους εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης για το θέμα αυτό. Στις 30 Μαρτίου 2020 η SPT εξέδωσε [λεπτομερείς συμβουλές](#) σχετικά με ένα φάσμα μέτρων τα οποία πρέπει να λάβουν οι κυβερνήσεις και οι ανεξάρτητοι φορείς παρακολούθησης για την προστασία των ατόμων που στερούνται την ελευθερία τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19.

Η Ένωση για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (APT) εγκαίνιασε [κόμβο πληροφόρησης](#) στον οποίο συγκεντρώνονται και συστηματοποιούνται στοιχεία για τη στέρηση της ελευθερίας και τη νόσο COVID-19.

Η Penal Reform International (Διεθνής Ένωση για τη Μεταρρύθμιση του Ποινικού Δικαίου) (PRI) δημοσίευσε ενημερωτικό σημείωμα με θέμα **Coronavirus: Healthcare and human rights of people in prison** (Κορονοϊός: Υγειονομική περιθαλψη και ανθρώπινα δικαιώματα των κρατουμένων).

Το **Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Φυλακών (EPO)**, ένα δίκτυο ευρωπαϊκών ΜΚΟ που συντονίζονται από την ένωση Antigone από το 2012, έχει συλλέξει πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν τον ιό οι ευρωπαϊκές χώρες, συμπεριλαμβανομένης της σύνταξης έκθεσης με τίτλο «COVID-19: what is happening in European prisons?» (COVID-19: Τι συμβαίνει στις ευρωπαϊκές φυλακές;) και της κατάρτισης διαδραστικού χάρτη με σύντομες πληροφορίες για κάθε κράτος μέλος.

Το περιφερειακό γραφείο του ΠΟΥ για την Ευρώπη δημοσίευσε [ενδιάμεση καθοδήγηση](#) σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της νόσου COVID-19 στις φυλακές και σε άλλους χώρους κράτησης.

Ο [επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα](#) προέβη σε δήλωση σχετικά με την πανδημία COVID-19: [Χρειάζονται επείγοντως μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των κρατουμένων στην Ευρώπη.](#)

Αναστολή εκτέλεσης ποινών και απόλυση υπό όρο

Η πανδημία COVID-19 επηρεάζει επίσης το έργο των επιμελητών κοινωνικής αρωγής στην ΕΕ. Οι σχετικοί φορείς αναπτύσσουν νέους τρόπους εργασίας και παρέχουν στο προσωπικό τους πρόσθετες οδηγίες για τη διαχείριση της εργασίας και των καθηκόντων του. Η [Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής \(CEP\)](#), οργάνωση η οποία συγχρηματοδοτείται στο πλαίσιο του προγράμματος «Δικαιοσύνη» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δημοσιεύει πληροφορίες, μέτρα και πρωτόκολλα σχετικά με

[τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν την πανδημία COVID-19 οι υπηρεσίες επιμελητών κοινωνικής αρωγής σε όλη την Ευρώπη.](#)

Έχουν εντοπίσει κοινές πρακτικές και έχουν αναπτύξει συστάσεις σχετικά με τη νόσο COVID 19 στον τομέα της αναστολής εκτέλεσης ποινών και της απόλυσης υπό όρο.

Οι υπηρεσίες επιμελητών κοινωνικής αρωγής σε ολόκληρη την ΕΕ ακολουθούν και συμμορφώνονται με τις συμβουλές και την καθοδήγηση που παρέχουν οι εθνικές αρχές, ώστε να εξασφαλίζεται η ασφάλεια όχι μόνο του σχετικού προσωπικού και των προσώπων που υπόκεινται σε εποπτεία, αλλά και η ασφάλεια της ευρύτερης κοινότητας.

Η επικοινωνία μεταξύ των επιμελητών κοινωνικής αρωγής καθώς και η επικοινωνία με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη γίνεται εξ αποστάσεως μέσω τηλεφώνου, ταχυδρομείου ή βιντεοδιάσκεψης. Οι οργανισμοί επιμελητών κοινωνικής αρωγής που διαθέτουν ήδη ψηφιακή υποδομή βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση. Οι διά ζώσης συναντήσεις μεταξύ των επιμελητών κοινωνικής αρωγής και των παραβατών αντικαθίστανται από επαφές εξ αποστάσεως μέσω ταχυδρομείου, τηλεφώνου ή βιντεοδιάσκεψης.

Η αντιμετώπιση των παραβατών υψηλού κινδύνου αποτελεί βασική προτεραιότητα των οργανώσεων επιμελητών κοινωνικής αρωγής στην ΕΕ. Οι παραβάτες υψηλότερου κινδύνου εντοπίζονται και αντιμετωπίζονται κατά προτεραιότητα για σκοπούς εποπτείας και παρέμβασης/θεραπείας, ιδίως εκείνοι με ιστορικό ενδοοικογενειακής βίας.

Στις περισσότερες χώρες η παροχή κοινωφελούς εργασίας έχει σταματήσει ή αναβληθεί

Η ηλεκτρονική παρακολούθηση συνεχίζεται ως συνήθως, οι διά ζώσης συνεδριάσεις αντικαθίστανται από τηλεφωνικές κλήσεις ή άλλα ηλεκτρονικά εργαλεία. Η αύξηση του αριθμού των ατόμων που τελούν υπό καθεστώς αναστολής έκπισης της ποινής τους ή απόλυσης υπό όρο δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να οδηγήσει σε υπερδιόγκωση του σχετικού πληθυσμού και στην ανεύθυνα δυσβάσταχτη αύξηση του φόρτου των επιμελητών κοινωνικής αρωγής. Οι εναλλακτικές ποινές πρέπει να είναι λογικές και να χρησιμοποιούνται σωστά, ώστε να αποφεύγεται η μαζική επιτήρηση.

Καθώς οι συνεδριάσεις των δικαστηρίων αναβάλλονται, αναμένεται ότι μετά την πανδημία COVID-19 θα αυξηθεί η πίεση για σύνταξη και υποβολή εκθέσεων προ της επιμέτρησης της ποινής, πράγμα που θα έχει άμεσο αντίκτυπο στην καθημερινή εργασία των επιμελητών κοινωνικής αρωγής.

Όλοι οι οργανισμοί επιμελητών κοινωνικής αρωγής στην ΕΕ ανησυχούν και ζητούν να δοθεί προσοχή στην πιθανότατη αύξηση των κρουσμάτων ενδοοικογενειακής βίας.

3. Χρήση ψηφιακών εργαλείων από το δικαστικό σώμα

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν προχωρήσει στην ενίσχυση της χρήσης ψηφιακών εργαλείων από το δικαστικό σώμα λόγω της κρίσης που προκλήθηκε από τον κορονοϊό.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τα προσωρινά μέτρα που έχουν ληφθεί στα κράτη μέλη:

[Ψηφιακά εργαλεία που χρησιμοποιούνται από το δικαστικό σώμα](#) (354 KB)

Τελευταία επικαιροποίηση: 14/01/2021

Για τη διαχείριση αυτής της ιστοσελίδας υπεύθυνη είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην παρούσα σελίδα δεν απηχούν κατ' ανάγκη την επίσημη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Παρακαλείσθε να συμβουλευθείτε την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου σχετικά με το καθεστώς πνευματικής ιδιοκτησίας που διέπει τις σελίδες των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.